

A "Larard-objektumok" megfigyeléséről

Az amerikai J. Larard a "The Astronomer" c. folyóiratban, havi cikksorozatban ír a távoli égitest-és kettőscsillag-észleléseiről. Néha felhívja a figyelmet nyílthalmaz formájú kis csillagcsoportokra, amelyek nincsenek katalogizálva. Kéri az amatőröket, hogy észleljék ezeket, és tájékoztassák a megfigyelésekről. Négy ilyen csillagcsoportosulásról ezt írja: "Egy ragyogó látványra bukkantam a RA=17:09,5 és Dekl.=05:50-nél: 9 és 10 mg-s csillagok gyűjteménye, amely némileg Y alakot alkot. Éár csak 5 csillagot tudtam észrevenni, volt néhány, amely felbontatlan maradt."

"Csillagok páratlan csoportja volt 9 csillag társasága, közöttük egy 7 mg fényes, RA=21:58,2, Dekl.=54:50-nél."

"A Cygnusban egy furcsa ívet találtam, 9 csillagból, egészen közel délre egy ködös folttal. Pozíciója RA=19:59, Dekl.=36:54."

"Végül kérem, hogy észleljenek egy csoportot, amelyet nemrég láttam, kb. RA=20:25,5, Dekl.=61:30-nál: hét 9-10 mg-s csillag halmaz, két 7 mg-jú csillag között. Az NGC-ban, IC-ben vagy a Melotte-ban nincs megadva."

Kérem a megfigyelőket, hogy észleléseiket a címre küldjék. Az adatokat feldolgozom és elküldöm J.Larardnak /A Webb Society titkára/. Valószínű, hogy már 8-10 cm-es távcsővel, 15-30 szoros nagyítással láthatók, a "Larard-objektumok".

Gombás Géza, Kaposvár
Szalma út 4 sz.

Az összeállító megjegyzése: Az itt felsorolt csillagcsoportok az első követeléssel a Tejútba esnek, ahol nagyon könnyű kisebb-nagyobb, látszólag összetartozó alakzatot felfedezni - főleg kis távcsővel és csekély nagyítással. Ugyan azok a "halmazok" 15-25 cm-es műszerrel, 80-150-szeres nagyítás mellett már nem keltik az összefüggés látszatát. Az ilyenféle észleléseknél tehát nagyon óvatosan kell eljárni. Hogy tényleges csillaghalmazról van-e szó, amatőr eszközökkel nem lehet eldönteni: az összetartozónak vélt csillagok színképtípusának, de főként sajátmozgásának és radiális sebességének mérése dönti el. Az adatokat feltétlenül ellenőrizni kell G.Alter katalógusából vagy H.Sawyer-Hogg jegyzéke alapján /Handbuch d. Physik, 53 köt. 1953./

- B -

Fényes változócsillagok az őszi - téli égen

A most következő hónapokban magasra emelkedik néhány csillagkép, amelyekben fényes, pusztán szemmel - vagy kézi látcsővel - is jól észlelhető változócsillagok észlelhetők. Szeretnénk, ha mennél több munkatársunk kapcsolódna ezek megfigyelésébe, annál is inkább, mert észlelésük a műszerrel nem ren-

delvező amatőrök számára is lehetséges. Ezek:

Delta / δ / Cephei. Cepheida típusú / δ C/ szabályos változó, fényessége 3,6-4,3 mg közt változik, periódusa 5,3663 nap. A max. és min. fényessége esetleges változásának megállapítása érdekében rendszeres észlelése nagyon kívánatos. /2-5 fénybecslés egy éjszaka! / Összehasonlító csillagként csak a mellékelt ábrán megadott fényesség-értékeket használjuk! /1. ábra./

ϵ / μ / Cephei. 3,7-5,0 mg, főleg szabályos /SR/, vörös óriás, típusa M_2e . Érdemes, figyelésre ajánlható változó.

VV Cephei. 4,9-5,2 mg, fedési változó /E/, 7430 napos periódussal. A főcsillag M_2ep típusú vörös óriás, átmérője a Napénak 1200-szorosa. Kisebítője B9 típusú fehér óriás. A legközelebbi fogyatkozása 1976. okt. 15-én kezdődik, a fedés 1977. jan. 1-1978. apr. 12 közt maximális és 1978. jún. 23-án ér véget. A csillag fénye azonban ezen kívül is mutat kisebb ingadozásokat, így a rendszeres észlelés fontos.

gamma / γ / Cassiopeiae. Ismétlődő fellángoló csillag, legutóbbi maximális fényt 1968-ban érte el, 1,8 mg-val. Jelenleg fénye csökken, bár időnként kisebb fellángolások jelentkezhetnek. Figyelésre fontos! Összehasonlító csillagként igen alkalmasak: alfa / α / Cas = 2,23 mg, béta / β / Cas = 2,27 mg, delta / δ / Cas = 2,68 mg, gamma Cep = 3,21 mg. /Külön térképet nem közlünk, mert a jelzett csillagok az Uránia Csillagvizsgálóban 1,50 ft-ért rendelhető áttekinthető csillagtérképen is fellelhetők./

Béta / β / Persei - Algol. 2,2-3,5 mg, periódus 2,8673 nap. Jól ismert fedési változó /EA/, a fényesség csökkenése kb. 5 órát vesz igénybe, ugyanennyi a növekedés időszaka. Megfigyelése a minimumot megelőző és követő 5-6 órában érdekes. Ezeket az időpontokat a cikk végén közöljük, az U Cephei fedési változóval együtt. Ezek észlelésére ismételtén felhívjuk a figyelmet. /L. a 2. sz. térképet./

ró / ρ / Persei. 3,2-3,8 mg, SR típusú vörös óriás; színképtípusa M_4e . Rendszeres észlelése nagyon kívánatos.

X Persei. 6,0-6,6 mg, szabálytalan változó /Irr/, kézi látcsővel jól észlelhető. Folyamatos megfigyelése kívánatos.

béta / β / Pegasi. 2,4-2,8 mg, szabálytalan /Irr/ változó, ezért folyamatos észlelése kívánatos. Fénye néha sokáig nem változik. Összehasonlító: béta Andromedae = 2,05 mg, gamma / γ / And = 2,10 mg, epsilon / ϵ / Peg = 2,39 mg, gamma Peg = 2,84 mg, eta / η / Peg = 2,95 mg. /Külön térképet nem közlünk./

ifj. Bartha Lajos

Az Algol / β Persei/ és U Cephei minimumai

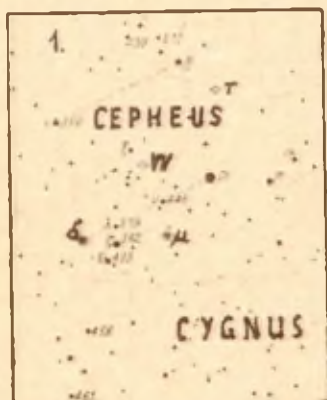
Algol. Napköz tört részeiben!

1972. I. 8,09; 10,96; 13,83; 16,70; 17,28; 31,03;

XI. 2,90; 5,77; 20,10; 22,97; 27,71.

U Cephei. 1972. X. 1,76; 6,75; 11,74; 16,72; 19,22; 24,20;
29,19; XI. 13,18; 18,16; 23,15; 28,05.

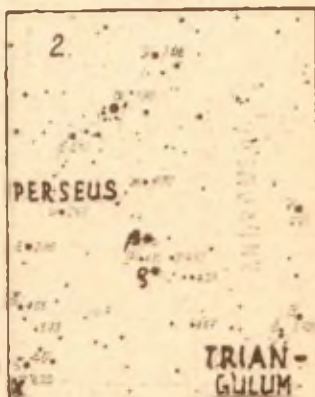
A delta. mű és VV Cep. valamint a bóta. ró és X Per térképe

δ Cep δC. 3,7-4,6.
RA 22:27,3 D+58:10
μ Cep SR 3,6-5,1
RA 21:41,9 D+58:32
VV Cep EA 6,6-7,4.
RA 21:55,2 D+63:23.

β Per EA 22-3,5.
RA 3:04,9 D+40:46
γ Per SR 3,2-3,8
RA 3:02,0 D+38:29
X Per SR 6,0-6,6
RA 3:52,3 D+30:54

R. Kuf

Az észlelő amatőrök figyelmébe!

A Jupiterről egyre több és jobb // megfigyelési anyag érkezik, ami annál is fontosabb, mivel ez évben a bolygó sávjai igen élénk változást mutatnak. /L. alább./ Várjuk a további megfigyeléseket. Akik a rajzaik viSSZAJuttatását kérik, ezt felétlenül tüntessék fel a kísérőlevélben; egyébként a rajzokat a TIT Uránia Csillagvizsgálóban helyezzük el megőrzés-re.

Két erős időszakos meteorraj várható az év utolsó negyedében, ezek megfigyelésére ismételten felhívjuk a figyelmet. 1. Az októberi Drakonidák - Giacobinidák - a Giacobini - Zinner üstökös széthullásból származnak. D.K. Yeomans számításai szerint az üstökös 1972. aug. 4-én haladt át a perihéliumon. A Föld 1972. október 8-án, 16^h UT-ben jut legközelebb az üstökös pályához, 0,00074 Csill. Egységgel, azaz 1,1 mill. km-el. A radiánspont: RA = 11^h2, Dekl. = +60°, a raj okt. 7-12 közt jelentkezik. - 2. Az Andromedidák - Bielidák - a Biela üstökös felbomlásából származnak. Erős visszatérésükre nov. 17-én számolhatunk, a raj tagjai nov. 15-27 közt jelentkeznék.